

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpt.
Stane četrtletno: 1 RM — 2 Rp; celoletno: 4 RM — 4 Rp
Za Jugoslavijo četrtletno: Din. 25; celoletno: Din. 100

Bolgarija.

Pred tedni je vzbudilo potovanje kmetijskega ministra Bolgarije, Bagrjanova, po Nemčiji in Italiji v diplomatskih krogih precejšnjo pozornost. Vojna med Grčijo in Italijo, katere glavni in najbrže tudi odločilni boji se odigravajo na hriboviti, malo prijazni epirsko-macedonski planoti, je seve močno odjeknila v mejah neposrednih grških sosed, Jugoslavije in Bolgarije, slednje predvsem za to, ker je neposredno zainteresirana na sedaj Grčiji pripadajoči južni Trakiji. Nedvomno je Bolgariji v vojnem sporu na skrajnem jugovzhodu evropske celine prisojena važna naloga in bo torej umestno, da se bežno pomudimo pri političnem razvoju Bolgarije v zadnjih desetletjih do danes.

Bolgarija ima okrog 110.000 kv. kilometrov in šteje 7 milijonov prebivalcev. Vlada jo kralj Boris III. iz hiše Sachsen-Koburg-Gotha. Kraljica Ivana je hči italijanskega kraljevega para. Bolgarija je klasična dežela kmetov, kajti 82% vsega prebivalstva se preživlja v kmetijstvu. Spada med najgostejše poseljene predele Evrope, če upoštevamo, da je velik kos bolgarske zemlje nerodovit in da pride na kvadratni kilometer kulturne zemlje 116 ljudi. Tako gosto naseljeni so le še riževi predeli Indije in Kitajske. Na posameznega kmeta odpade komaj 0.164 hektarja obdelane zemlje, to je v izmeri enako mali naši njivici. Tako je agrarni problem nekako jedro vse bolgarske politike.

V svetovni vojni se je Bolgarija pridružila osrednjima silama Nemčiji in Avstro-Ogrski. V letu 1919 sklenjena mirovna pogodba zavezniški državi prisilila, da je odstopila del ozemlja Jugoslaviji in Grčiji, prevzeti je nadalje morala visoko vojno odškodnino in se razorožiti. Kralj Ferdinand I. se je odpovedal prestolu v prilog svojemu sinu Borisu in odšel v Nemčijo, kjer še sedaj prebiva. Državno krmilo je vzela v roke stranka kmetov pod vodstvom Stambulijskega, katerega režim so nazivali „železno diktaturo“. Stambulijski je bil agrarni socialist in je imel v načrtu dalekosežne ukrepe za kmetijstvo. Njegova vlada je prva uvedla obvezno delovno službo z zakonom, da mora vsak Bolgar vsaj eno leto biti zaposlen pri javnih delih. 9. junija 1923 je prinesel konec vlade Stambulijskega. Vodstvo države je vzela v roke armada. Že prej tleče notranje trenje v državi se je zaostriilo. Svoj višek je trenje doseglo s strahotnim atentatom na cerkev Sv. Nedelje leta 1925, ko je pod ruševinami bilo pokopanih nad 300 žrtev in med temi velik del vlade in poslancev. Sledila je diktatura Cankova vodje nacionalno-revolucionarne stranke.

V maju leta 1933 je prvič javno nastopila bolgarska fašistična organizacija, imenovana „Zveno“. Državna ustava je bila ukinjena, poslanska zbornica in politične stranke pa razpuščene. Duša fašističnega gibanja je bil polkovnik Velčev. V očigled hudemu trenju v državi pa se je kralj Boris leta 1935 odločil, da sam prevzame oblast in vpelje diktaturo. Fašistično stranko je razpustil, pridržal prepoved ostalih političnih strank, a dovolil neke vrste opozicijo. Pri svojih prizadevanjih se je notranje opiral na pristaše bivše demokratične stranke in zemljedelce. V lanskem oktobru je bilo sobranje (poslanska zbornica) spet ukinjeno in uveden poostren kraljev režim. Volitve v januarju tekočega leta so prinesle vladi zelo velik uspeh, ker se je

od 160 imenoma voljenih poslancev odločilo za opozicijo komaj dvajset. Kljub volilni zmagi se je ministrski predsednik Kioseivanov umaknil in prepustil svoje mesto profesorju Filovu. Najmočnejša osebnost v novi vladi pa je kmetijski minister Bagrjanov. Povratak Dobrudže v državni sestav Bolgarije je stališče nove vlade med narodom izredno ojačil. Sam ministrski predsednik je po priključitvi Dobrudže v poslanski zbornici stavil zahteve Bolgarije do Turčije in Grčije. Medtem je minister Bagrjanov, ki je hkrati eden glavnih voditeljev mladinskega nacionalnega gibanja v državi,

posetil Nemčijo in Italijo. Zastopnikom nemškega tiska je podčrtal svoje simpatije do Nemčije in v razlagi svojega velikopoteznega načrta za gospodarski podvig države in sosebno kmetijstva navajal nujnost nemško-bolgarskega gospodarskega sodelovanja. In ko je pred dobrim tednom kralj Boris odpravljal jesensko zasedanje sobranja, ni v svojem prestolnem govoru nikakor prikrival, da se Bolgarija v svoji zunanji politiki oslanja na veseli osišču in da pričakuje od nadaljnega mednarodnega razvoja uresničenje svojih političnih teženj. Kako, to bo prikazala dogledna bodočnost.

Vojni dogodki v minulih dneh.

Izveček iz poročil nemškega in italijanskega vojaškega poveljstva:

Nad Anglijo. — 15. novembra: Kljub viharju so nemški bombniki uničili angleško trgovsko ladjo s 5000 BRT in še tri druge parnike. Strmoglavci so napadli brezžično postajo Dover. V noči je bil izveden napad na Coventry in London. Nasprotnik je izgubil 20 letal, 5 nemških se ni vrnilo. — **16. novembra:** Bombniki so napadli London in druge angleške kraje. Eden bombnikov je zažgal dve ladji s skupno 25.000 BRT. Nasprotnik je izgubil 8 letal, 6 nemških se ni vrnilo. — **17. novembra:** Bombe so v Londonu zadele most Waterloo, nek kolodvor in plinarico. Bombardirani sta bili mesti Portsmouth in Southampton. Potopljenih je bilo več angleških trgovskih ladij. — **18. novembra:** Napadi nemških bombnikov so se nadaljevali. Ob vzhodni Angliji sta bili potopljeni 2 ladji. Nad Rokavom so bila sestreljena 3 angleška letala. 7 nemških letal se ni vrnilo. Letalska skupina majorja v. Maltzahn je dosegla svojo 501. zmago.

Vojna v Grčiji. — 15. novembra: V Epiru so nastopile ital. patrulje in topništvo. Letala so vrgla bombe na Krf, Larisso, Argostoli, Florino, Janino in Kalibaki. Zadeta so bila 3 nasprotna letala in verjetno še 2 nadaljnji ter 4 italijanska. — **16. novembra:** Vršili so se topniški dvoboji ter akcije pehote. Ital. bombniki so vrgli bombe na Larisso in pristanišče Navarino. — **17. novembra:** Prišlo je do ostrih spopadov. Ital. letala so metala bombe na ceste, železnice in vojaška sovražna oporišča ter preprečila zbiranje grških čet. — **18. novembra:**

Posebnih dogodkov ni bilo. Pri Korici je bila uničena grška konjeniška formacija. Letala so bombardirala Krf in oporišča ob Korici.

V Sredozemlju. — V noči na 10. november je ital. podmornica torpedirala sovražno ladjo. Letala so vrgla bombe na pristanišče na Kreti in Aleksandrijo. Naknadno je ugotovljeno, da je bil 25. oktobra pri Port Sudanu potopljen nasprotni parnik. Kreta in Aleksandrija sta bili znova bombardirani.

V Afriki. — 15. novembra so letala napadla Marso Matruk in letališče Bir Ama Smeit v Egiptu. V vzhodni Afriki je sovražnik bombardiral somalijske in abesinske kraje. — **16. novembra** so ital. letala bombardirala Marso Matruk, Aleksandrijo in druga egiptovska oporišča. Nasprotnik je metal bombe na libijske kraje. V vzhodni Afriki je nastopilo letalstvo. — **17. novembra** so ital-bombniki bombardirali Marso Matruk in Bir Amasin. Ital. vzhodne Afrike so letala napadla Port Sudan. Nasprotnik je napadal abesinske in vzhodno-afriške kraje. — **18. novembra:** Ital. letala so vrgla bombe na železnico pri Marsi Matruk in Fuka el Daba. Sovražna križarka je skušala napasti pristanišče Mogadiscio v vzhodni Afriki, letala so vrgla bombe na Agordat.

Važen sestanek v Solnogradu.

V pondeljek se je v Solnogradu sestal Führer z italijanskim in španskim zunanjim ministrom. Sestanku je prisostvoval tudi zunanji minister v. Ribbentrop.

Bombe na Coventry.

V povračilo za letalski napad na München in Berlin so nemški bombniki vrgli na angleško industrijsko mesto Coventry nad 500.000 kg eksplozivnih in 30.000 kg zažigalnih bomb. Učinek v mestu, ki je sedež raznih letalskih tovarn, je bil strašen. Osrčje mesta je ena sama ruševina, cele ulice so v razvalinah, število mrtvih in ranjenih cenijo na 1500 oseb. Požar mesta je bil viden 200 km naokoli.

Nemčija in Rusija.

O sestanku predsednika sveta ljudskih komisarjev Molotova s Führerjem in zunanjim ministrom v. Ribbentropom je izšlo uradno poročilo, ki pravi: „Izmenjava misli je potekla v ozračju medsebojnega zaupanja in je vodila do obojestranskega sporazuma v vseh važnih vprašanjih, ki zanimajo Nemčijo in Sovjetsko unijo. „Völk. Beobachter“ je pripomnil: „Staro državniško načelo je, da se je treba sporov z narodi, s katerimi ni narodnostnih in gospodarskih trenj, izogibati. Sicer se nemški življenjski prostor in ruske nižine mnogokod dotikajo, nikjer pa križajo. Po šestinpolletnem genialnem delu je Führer ustvaril Nemčijo, ki si lahko privoščiti, da živi zunanje-politično po velikih in trajnih zakonih, h katerim se je priznalo tudi rusko državno vodstvo.“

Tuja letala nad Jugoslavijo.

Začetkom novembra so tuja letala vrgla na jugoslovansko mesto Bitolj več bomb, pri čemer je bilo več mrtvih in ranjenih ter povzročena velika materialna škoda. Po poročilih nemških listov gre za angleška letala. Po tistih poročilih se poleti angleških in tudi grških bombnikov na jugoslovansko ozemlje odslej nadaljujejo. Minulo nedeljo so vrgla več bomb na mesto Kičevo. — Jugoslovanski regentski svet je medtem izvedel nova imenovanja v vojski: novi vojni minister je general Pešič, letalstvo je odslej pod poveljstvom generala Simoviča, obrežno vojsko vodi general Jankovič in poveljnik 2. armade je general Cukavac. Več častnikov je bilo upokojenih.

Führer japonskemu narodu.

Povodom 2600 japonske cesarske hiše je Führer naslovil na japonski narod spomenico, v kateri pošilja pozdrave Nemčije in izraža občudovanje nad uspehom, ki ga je japonska država dosegla v tej dolgi dobi. „Japonska sme z zadovoljstvom ugotoviti, da je njen vpliv v vzhodno-azijskem prostoru stalno rastel in da sme kot vodilna vzhodno-azijska sila z vodilnimi državami drugih celin sodelovati na obnovi boljšega in pravičnejšega svetovnega reda.“ Brzjav zaključuje z željo, naj bi tudi Japonska dosegla svoj cilj, ki je v uspešnem miru in varovanem življenjskem prostoru.

Zaščita Nemcev v Rumuniji.

Dne 9. novembra je objavil vodja Nemcev v Rumuniji Schmidt ustanovitev narodno-socialistične stranke ter podrobnosti narodnostne zaščite. Nemška narodna skupina v Rumuniji je odslej juridična oseba javno-pravnega značaja. Pripada ji, kdor se za Nemca izjavi in ga je skupina priznala ter je vpisan v nacionalni kataster. Sporazumno z rumunsko vlado izdaja skupina odloke, zadevajoče narodno življenje njenih pristašev. Njen predstavnik in eksekutivni organ je narodno-socialistična stranka, katere simbol

Posadka bojnega letala na morju.
Tovariši so jo odkrili in ji hitijo na pomoč. P. K. Duch — Zander M.

sta prapor s kljukastim križem in zastava legionarnega nežima. Skupina dobi svoje lastne šole, uvedla bo osnovne zakone narodnega socializma, tako postavilo o dednih kmetijah, o skrbstvu za narodno zdravje in plemensko čistočo, delovno obveznost itd. Ob koncu svoje objave je vodja skupine Schmidt z zaprisego potrdil svojo zvestobo Adolfu Hitlerju in državi rumunskih legionarjev.

V Egiptu.

Ministrski predsednik Hasan Sabri paša je nenadno umrl. Nenadna smrt odgovornega voditelja egiptovske politike je vzbudila silno pozornost. Po italijanskih poročilih ima smrt na vesti Anglija, ker je bil Sabri paša proti vstopu Egipta v vojno. V deželi je prišlo povodom smrti do demonstracij nacionalne mladine. — Novo vlado je sestavil Husein Sirri paša.

Teden v besedi.

Delovni minister Seldte se je mudil v Rimu in bil sprejet od Mussolinija. **Po uradnih nemških podatkih** se nahaja v Nemčiji 37.000 vjetih angleških vojakov. Od teh je 1550 častnikov. **85.000 tonski angleški veleparnik** „Queen Elizabeth“ je minuli torek zapustil njujorško pristanišče in odvozil v neznan smer.

Maršal Petain je pozval francoski narod, naj se voljno odziva klicu za počete zimske akcije v pomoč revnim.

Angleški poročevalski urad je navedel, da so angleški bombniki izvedli napade na München med Führerjevimi govori in je neka bomba zadela „Bürgerbräukeller“, kjer se je zborovanje vršilo. Nemški urad je poročilo zavrnil kot neresnično, ker so bombniki došli nad München šele po Führerjevem govoru in se je zborovanje vršilo v „Löwenbräukeller“. Angleške bombe so zadele le delavske četrti monakovskega predmestja.

V Inomestu sta se sestala šefa nemškega in italijanskega vojaškega poveljstva gen. feldmaršal Keitel in maršal Badoglio.

Churchill je napotil Kanado, naj pregovori irsko vlado h temu, da prepusti Angležem svoja pristanišča in letališča.

Proslave 2600 letnice Japonske, vršene se v japonskem poslaništvu v Berlinu, se je udeležil Führer z ministri Hessom, Ribbentropom in dr. Goebbelsom in še drugimi visokimi uradniki.

Vlada v protektoratu je izdala odredbo, po kateri se uvede v vseh ljudskih šolah nemščina kot obvezni učni predmet.

15.000 Indijcev se je vpisalo v seznam onih, ki bodo nasproti angleški oblasti v Indiji izvajali civilno nepokorščino. Med njimi so številni bivši ministri.

Angleški mornariški minister Alexander je na vprašanje nekega poslanca po višini angleških pomorskih izgub navajal, da je Anglija doslej izgubila 762 ladij z 2,856.000 BRT.

Italijanska letala so vrgla nekaj bomb na Sueški prekop in ga lahko poškodovala.

V Leningradu so otvorili razstavo „500 let tiska“. Razstavljen je tudi prva tiskana ruska knjiga iz leta 1564.

Neki italijanski ladji se je posrečilo prerezati podmorski kabel med Malto in Gibraltarjem.

Italijansko orožje je doslej uničilo 622 sovražnih letal in 72 vojnih in trgovskih ladij.

Bolgarska vlada je odobrila darilo 6000 kg cigaret za nemško vojsko.

Mussolinijeva soproga Donna Rachel je bila odlikovana s srebrnim civilnim križcem za zasluge.

Angleški general Wavel je izjavil, da mora postati Kreta angleška trdnjava v Sredozemlju.

Zračno brodovje v Richthofen je pod vodstvom majorja Wicka doseglo svojo 500. zmago.

Na Dunaju se vrši velika vojaška razstava, katero je v nedeljo obiskal drž. maršal Göring.

V prometu s Francijo, zasedeno in nezasedeno, se odslej zaračunava marka za 20 francoskih frankov.

Po ameriških ugotovitvah je okroglo tretjina angleških podjetij po nemških bombah vsled poškodb neproduktivna.

Iz naše države

Proslava v Flandriji.

10. novembra se je vršila v Langemarcku svečanost na čast tam pokopanim nemškim vojakom-dijakom. Gen. feldmaršal v. Brauchitsch je v svojem govoru omenjal tudi to: „Treba je vedeti, kaj se pravi biti Nemec. S tem pripadaš narodu 90 milijonov, ki ima svoje mesto v osrčju Evrope, katerega zgodovina je neprestan boj za življenjski prostor in katerega po naravi podana naloga je, da gre naprej preko bojnih poljan. Narodni socializem izpolnjuje željo svetovno-vojnega bojevnika, njegove oblike so vojaškega značaja. Balduv v. Schirach je po svojem govoru prevzel nato častni spomenik v varstvo Hitlerjeve mladine.“

Führerjeva zahvala frontnim delavcem.

Minuli četrtek je Führer v svoji novi pisarni sprejel 85 z vojnim služnim križem odlikovanih frontnih delavcev in 40 delavk, zaposlenih v orožarnah. V svojem nagovoru je Führer naglasil, da bo Nemčija po zmagi nad Anglijo prva socialna država sveta in da je veliki delež, ki ga ima nemško delavstvo na tem boju, priprava za velikopotezni mirovni načrt po končani vojni. Ob koncu je izrekel svojo zahvalo vsem delavcem v tovarnah, orožarnah in na fronti.

Dodatki k zakonu o zaščiti pred zračnimi napadi.

Letalski minister je izdal izvršilno odredbo k zakonu o zaščiti pred zračnimi napadi, s katero predpisuje za določene prostore z večjim prometom (tudi hišne vhode, veže, spalnice), za razsvetlavo železnic in avtobusov, za ročne in žepne svetilke i. dr. uporabo temnomodre luči. Barvanje žarnic prevzamejo trgovine za napeljavo elektrike za ceno 20 pf. Predpisi o razsvetljavi prometnih vozil ostanejo nespremenjeni.

Pokrajinski svetniki Koroške so bili

imenovani v minulem tednu. Vseh je šest in sicer: namestnik pokrajinskega vodje dr. Pachnek, pokrajinski poslovodja Wilhelm Schick, vodja nemške delovne fronte Raimund Egger, načelnik pokrajinskega urada Hans Hauser, član drž. kmečkega sveta Ferdinand Kernmaier, pokrajinski gospodarski svetovalec Alois Winkler. Imenovanje se je vršilo na svečan način v torek 12. t. m. ob navzočnosti vladnega prezidenta v. Pawlowskega in višjega vladnega svetnika Reischauer-ja.

Božični zavojčki za vojake v Norveški.

Da se omogoči hitra odprema božičnih zavojčkov, namenjenih vojakom v Norveški, je namestno Gen. poveljništvo XVIII uredilo poseben urad za sprejemanje tovrstnih paketov. Paketi se naslovijo na zunanjem ovoju na „Stellv. Generalkommando XVIII, A. K., Paketsammelstelle für Gebirgskorps Norwegen, in Salzburg, Kurhaus, Rainerstraße 3.“ Na notranjem ovoju se nahaja vojakov naslov n. pr. „Gefreiter Johann Maier, Feldpostnr. . .“. Zavojčki smejo tehtati največ 1 kg in morajo biti oddani vsaj do 8. decembra na solnograški naslov.

Živilske nakaznice so uradne listine.

Drž. sodišče je v nekem slučaju razsodilo, da so živilske nakaznice za meso, mast, jajca, kruh, sladkor, milo i. dr. uradne listine. Opremljene so z imenom upravičenca, ki edini sme z njimi kupovati zaželjeno blago. Nakaznice brez imena so neveljavne.

Uspeh tretje zimske zbirke.

Zbirka dne 2. in 3. novembra je v vsej državi dala skupno svoto 15 in pol milijona mark. Denar je namenjen izgradnji velikopoteznih socialnih ustanov.

Vesti iz Jugoslavije

Cvetkovič o gospodarskih problemih.

Na sestanku tajnikov jugosl. trgovskih zbornic je povzel besedo tudi ministrski predsednik Dragiša Cvetkovič. V svojem govoru se je Cvetkovič bavil z vsemi perečimi gospodarskimi problemi, ki postajajo vedno težji, in naglasil, da se bo treba posloviti še od zadnjih ostankov svobodnega gospodarstva in preiti v dirigirano gospodarstvo. Treba bo najti moža, ki bo znal enotno voditi gospodarstvo za celotno državno ozemlje.

Vedno večji pomen kmečkega združništva.

Jugoslavija ima danes okrog 11.000 zadrug, ki so razpredene po celi državi in štejejo 1,5 milj. članov. Med njimi je treba omeniti na prvem mestu Zadružno zvezo v Ljubljani, ki je praznovala nedavno že štiridesetletnico svojega plodnosnega dela v vseh področjih kmečkega združništva. V zadnjem času napreduje zadružni pokret zlasti na Hrvaškem, kjer je bila pred petimi leti ustanovljena Gospodarska Sloga, ki je danes s svojimi 201.190 člani največja zadružna organizacija v državi. Gospodarska Sloga nima samo namena, da hrvaškega kmeta gospodarsko okrepi ter skrbi za njegov splošni gospodarski napredek, temveč hoče v njem vzbuditi tudi občutek in zavest, da je on prvi in najvažnejši nosilec državne misli.

Novi vojni minister.

Na mesto odstopivšega vojnega ministra Milana Nediča je bil imenovan general Peter Pešić za novega vojnega ministra.

Nemški tednik v Belgradu.

Pred kratkim je začel izhajati v Belgradu nemško pisani tednik „Belgrader Echo“. Tednik podpira jugoslovanska vlada in je namenjen nemški javnosti.

Rekorden pridelek tobaka v Hercegovini.

Letošnji pridelek tobaka v Hercegovini je naravnost rekorden, tako, da bo zadostoval za potrebe Jugoslavije, ostala ga bo pa še velika količina za izvoz. Pridelek tobaka znaša okrog 900 vagonov, njegova cena pa se giblje od 8 do 72 dinarjev za kilogram.

Slovenski film v Beogradu.

V „Urania“ kinu v Beogradu je bila nedavno premijera slovenskega filma. Predstavi je prisostvovalo veliko število najodličnejših oseb, ki so se vse pohvalno izrazile o slovenski filmski proizvodnji.

Vaja osrednjega pevskega zbora se vrši dne 28. novembra dopoldne ob 9. uri v prostorih Slov. prosvetne zveze v Celovcu. Stari pevci vabljeni, novi dobrodošli!

Podlistek

OTROCI SOLNCA

Novela.

Spisal Ivan Pregelj.

(J. nadaljevanje.)

„Zofija je zlata vredna. Vsaj vino ima pošteno in s pivom nisem mešal. Tako sem zdrav. Sicer bi bil to prekleto zoprn sestanek.“

In zopet je hodil in mislil: „Saj prijeten tudi tako ni. Hudič naj vzame babji ukus in romantiko!“

V cerkvi je pozvonilo k prvi maši. „Saj sem vedel, da je ne bo!“ je zamrmral Poznik. Toda tedaj je zagledal pred seboj blede Helenino lice. Njena postava se mu je zazdela čudno bolj slabotna kot prejšnji večer.

„Helena,“ je vzkliknil, „ali ste bolni?“ Dekletu so drhtele ustnice. Oči je povsila. Sunkoma, prisiljeno trdo je rekla:

„Vso noč sem bedela!“ Oni ni vedel, kaj bi rekel, in je mešal:

„Pa še ta nesrečna ura, gospodična, in tista naša norčija po noči —“

Odločno je dvignila oči. Vsa toplota je bila ugasnila v njih.

„Gospod geometer,“ je rekla. „Tisto

govorjenje včeraj na izletu! Prišla sem, da Vam povem, da ga pozabite, kakor da ni bilo nikoli, razumete, nikoli!“

„Razumem, gospodična,“ je odgovoril geometer. Zdaj, ko je začutil udarec, je bil svobodnejši in zopet ves svoj.

„Ne bom se opravičeval,“ je govoril. „Saj nisem nič slabega storil. In prav tak sem danes kakor včeraj. Ne vem, zakaj tako čudno sovražite mojo široko dobro voljo. Ali niste sami rekli včeraj, da sem jo podedoval? Vem, da ta ura ni prikladna za to, da bi odločala o moji in Vaši usodi. Če ni ta ura danes, gospodična, morda bo jutri, pojutrišnjem. Danes me oštejte, ozmerjajte s ciganom, pijancem in barabo, le tiste grde besede ne ponovite, te grde besede: nikoli!“

Deklica se je obrnila sunkoma, blede in bolna.

„Zbogom!“ je rekla.

Kakor da omahuje, je šla sprva neodločno. Potem je stekla in izginila v cerkev. Geometer je šel počasi za njo. Pritisnil je že za kljuko pri cerkvenih vratih, pa jo zopet izpustil in zaklel:

„Nedelja gori, nedelja doli. Zdaj grem v urad in bom delal do večera.“

* * *

Učitelj Sivec je vstal ves bolan in u-

bit. Glavo je vrgel v vodo in vzdihnil krčevito:

„O Jezus, pa še tri ure ponavljalnega pouka imam, in prav danes, ko je kolega na dopustu.“

Ob dveh je stopil učitelj Sivec med glasne, močne in nemirne svoje učence. V glavi mu je šumelo in kljuvalo, v želodcu ga je težilo. Zaprl je okna in kriknil nekajkrat v razred. A razred se ni hotel umiriti. Sivec je začel narekovati nalogo. Zdehalo se mu je, solze so mu siliile v oči, strašno se mu je izpahalovo po tobaku.

„Ne bom prestal,“ je mislil. Zato hlo je postalo v razredu. Šel je in odprl okno. Učenci so pisali in prepisovali, šumeli in se suvali. V tinto namočena papirna kroglica je šinila iz zadnjih klopi v prve, nato še druga, še tretja in iz prvih klopi nazaj. Tri, pet, deset črnih pik je vstalo na stenah. Učitelj Sivec ni videl nič; nagnil se je bil skozi okno v hlad in zrak.

Tokrat je stopila Koširjeva Slavica na vrt, ki se je dotikal šolskega. Vesela, prespana, sočna kot rožni popek se je šetala med gredicami in rožnimi grmi. Tam je bila črešnja ranica. Deklica je stegnila roko po veji, utrgala prvi rdeči sad in ugriznila. Sladki sok ji je obil otroško krhke ustnice. Tokrat je zagledala učitelja in slišala njegov hripav opomin:

„Mir dajte, pravim!“

Slavica se je zasmejala in zašepetala:

„Ali te ima, danes, škorenjček, ali te ima!“

Učitelj Sivec je zopet položil svojo glavo med roke in se zagledal v gredico pod seboj. Tolst slinar je ležal doli ob zdravo zeleni špinaci. Učitelju se je zagabilo. Sunkoma je vrgel glavo kvišku.

Tisti trenutek je zapela Slavica:

„Sladko, hep, spa — hep — vaj, ce — hep — lo noč!“

„O Jezus in to tudi!“ se je zdrzil učitelj in zapiral okno. Zavabilo je z vsemi tremi k deseti maši. Drobnofante je dvignilo roko:

„Gospod učenik, pri maši še nisem bil.“

„Pojdi!“

„Jaz tudi še ne, jaz tudi še ne,“ so klicali drugi.

„Kakšen red je to?“ je vzkliknil učitelj in je šel. Tretjina učencev je vendar že bila pri maši. Toda učitelj je odločil jasno in dostojanstveno:

„Drugič pojdite vsi k zgodnji maši. Zdaj vstanite in odločite mirno!“

Zunaj pred šolskim poslopjem je srečal župnika in rekel hinavsko:

(Dalje sledi.)

Čirom naše zemlje

Družina, zrcalo narodne kulture.

Običajno merimo narod in njegovo kulturo po številu izdanih knjig, izhajajočih listov in revij, po razgibanosti njegovih odrov in razmahu njegove glasbene in slikarske umetnosti. Nedvomno je tako merilo narodne kulture upravičeno v normalnem času in ob normalnih prilikah. Če pa je razmah znanosti in umetnosti v narodu kakor koli oviran, s tem se ni rečeno, da je narod manj kulturn. Kdo bi na primer Čehom v sedanjem protektoratu prisojal manj kulture ko v bivši samostojni državi? Ali kdo bi narodnim manjšinam, ki žive politično oddeljene in kulturno odtrgane od svojega materinskega naroda, odrekel njihovo kulturnost?

Narodna kultura se v vsakem času in ob vsakih prilikah najzvesteje zrcali v družini. Družinsko življenje je najvernejše zrcalo narodne kulture.

So v prvo preprosta vprašanja družinske harmonije, ubranosti, vprašanja medsebojne obzirnosti družinskih članov in izpolnjene dolžnosti njenih udov. So v drugo vprašanja odnosov družine do sosedov, do občine in župnije, do dežele, naroda in države. To vse je pač hitro zabeleženo, pa v uravnavanju teh odnosov se izčrpava generacija za generacijo, mine rod za rod.

Kultura slovenske družine v konkretnem, o njej naj na kratko spregovorimo v naslednjem. Belo Ljubljano slavimo za kulturno prestolico Slovenije. Na najlepšem trgu se dviga krasno poslopje, ki nosi ponosni naslov univerze kralja Aleksandra. Tod se šola rod bodočih slovenskih voditeljev. V neposredni bližini se nahajata operno in dramsko gledališče, osrčje slovenske oderske in glasbene umetnosti. Mnogo govorijo Ljubljanci o zasnovanem Slovenskem domu, koder bo sedež Prosvetne zveze, radiopostaje, knjižnice in drugih prosvetnih ustanov in odsekov. Pred tivolskim dvoredom stoji lični dom slovenske slikarske in kiparske umetnosti. Tik Napoleonovega trga se dviga častitljivo poslopje, ki hrani dragocene narodnozgodovinske znamenitosti. In da se razgledaš z ljubljanskega grada, ne moreš na obe roki sešteti lepih ljubljanskih cerkv, med katerimi se nosi stolnica liki kraljica. Še bi lahko naprej tako kramljali o beli Ljubljani, omenjali sedeže raznih listov in mesečnikov, knjigarne in kar še govori o slovenski kulturi in kulturnosti, a že vidimo bralce, kako majejo z glavo, češ: čemu, ko pa je bela Ljubljana tako daleč od nas koroških Slovencev?

Prijatelji, posluš! Družina je zrcalo narodne kulture. To se pravi domače, da mora biti vsaka naša družina nekako zrcalce bele Ljubljane. In nič ni lažjega ko to. Slovenska beseda uživa v naši družini spoštovanje, ki ji gre kot nosilki slovenske kulturnosti. Očetu in materi ne sme biti vseeno, kako ravna z materinščino otroci. Malčki jo morajo ne samo poznati, marveč tudi spoštovati. Slovenska knjiga in slovenski list morata imeti v naši družini svoje častno mesto. Družina, ki ljubi pesem, ne bo izumrla, marveč bo množila krepost in čast v drugi in tretji rod. Še glasba — in naj si je še tako preprosta — ne sme nikakor biti pastorka v slovenskem domu. Toliko je doma častitljivih starin — opreme, slik, noš, — ki so naroden kos družinske zgodovine, spoštovane ali nespoštovane. Verska kultura se zrcali v družinski molitvi, v obhajanju nedelj in velikih praznikov. Skratka: prva univerza, prvo gledališče, prvi prosvetni dom, prva knjižnica, prva koncertna dvorana, prva narodna galerija, prvi slovenski muzej in še prva slovenska cerkva mora biti naša družina. Biti mora naša slovenska družina nekaka Ljubljana v malem. Živeti mora v družini žilavost in krepost mladega, a zdravega in dozo-relega naroda. Pravijo o Ljubljani še to, da je kljub dosedanjemu nenavadnemu razmahu še v sunkovitem razvoju. Da bi veljalo tako še o naših družinah!

Tista čudovita beseda, ki pravi, da je posameznik miniaturna naroda in vsega človeštva, najde svoje posebno potrdilo v tem, da se predvsem v naravnih celici, družini, odražata krepost in vrlina celote. In seve tudi slabost in zanemarjenost. Naj bi bile naše družine zrcalo žive slovenske narodne kulture!

Naravne krasote naše zemlje so nedvomno najhvaležnejša snov naših fotografov. Treba jih je samo najprej videti in potem dobro posneti. Prvo je težje, kot bi si človek mislil. So ljudje, ki imajo prirojen čut za lepoto. Naenkrat se jim oko ustavi na lepi pokrajini ali se divi gorski divjini, večje zna ocenjevati lepoto vsakdanjega življenja in vidi nebroj lepote raztresene še tam, kjer se oči drugega zaman napenjajo in trudijo. Čut za lepoto se tudi lahko prigoji in kultivira, zakar je pač treba nekoliko

Čavkov slap v Ljubelju.
fot. Ropač

vneme in truda. Drugo je fotografija. Tudi oko najpreprostejšega fotografskega aparata je občutljivo, četudi manj ko človeško. Dejal nam je nek mojster-fotograf, da odkriva v svojem poklicnem poslu med amaterji dokaj pravih strokovnjakov in med mojstri pa najde mnogege šušmarja. Sicer pa je fotografija sama najlepše spričevalo večje ali manjše fotografije zmožnosti. No, dovolj o tem. — Tokrat priobčujemo v seriji naših tedenskih slik nenavadno čeden posnetek Čavkovega slapa v Ljubelju. Oboje — slap sam in njegova fotografija sta mojstrovini umetniških rok. Sicer pa sodite sami!

Pesnikov bi mi koroški Slovenci lahko dokaj našteji, bolj manjka pri nas interesentov za pesmi. Posebno odkar je v našem tedniku izšlo nekaj „muštrov“ gospoda Hanija, se je oglasila pesniška žilica mnogih drugih, tako da je naš prijatelj menil, naj pripravljamo za zopetno mirovno dobo pravcato leposlovno prilogo našega tednika. Seve bi morala na uvodnem mestu take priloge redno izhajati slika moža Krivogleda s prodirajočim pogledom za črnimi očali in velikimi škarjami v rokah — nekako strašilo in hkrati bodrilo za naše sedanje in bodoče pesnike. Da pa lepa misel leposlovnega udejstvovanja med nami ne zamre, prinašamo v naslednjem malo dunajsko anekdoto združeno s svojevrstno ljubezensko pesmijo: Naš pesnik sedi v kavarni in se muči s svojim prekipajočim srcem. Menda živi bolj od sonca in ljubezni kakor ob običajne hrane. Pa pride kolega in ga dregne: „Kaj praviš, Molotov je prišel v Berlin?“ Naš pesnik se nevoljno odreže: „Me briga Molotov! Imam večje skrbi.“ In uredništvo je naslednje dni bralo sledečo njegovo pesmico:

Kako lepo je bilo,
kadar sva v senci kje sedela,
ko si igrala malo
in lepe pesmi zraven pela
— na svoje citre.

Vse davno je minilo,
a kadar melodije zlate
zaslišim kje, z vsjo silo
na tiste ure mislim, nate
— na tvoje citre.

Ferlach — Borovlje. Dne 11. novembra smo imeli tukaj običajni Martinov sejm. Živine je bilo zelo mnogo na trgu, menda še nikdar toliko. Prodane je bilo manj. — V petek 8. t. m. je šla z doma 40 letna vdova Marija

Prettenhofer, posestnica na Dobravi pri Borovljah. Izrazila se je, da se ne bo več vrnila. To se je tudi zgodilo. Šla je najbrže v Dravo. Pred dvema letoma si je vzel življenje njen mož, vzrok je bila brzkone duševna zmedenost, ker so živeli v dobrih gmotnih razmerah. — 9. novembra je umrl 80 letni Jakob Schneider, starostni rentnik in dolgoletni tovarniški delavec. Pokopali so ga na domačem pokopališču.

St. Johann im R. — Št. Janž v R. Nesreča ne seje in ne žanje in vendar dobro živi, pravi pregovor. Posebno dobro živi pri spravljanju lesa s planin in vrhov. Tukajšnje pokopališče hrani že več oseb, ki so se pri tem delu ponesrečili. Minuli četrtek, dne 14. t. m., je trdo predlo Močivnikovemu očetu. S sinom Mirkom sta se podala v jutru v „vrh“ k spravljanju lesa za domačo potrebo. Navzdol valeča se bukev zagrabi očeta in ga vali seboj kakih deset metrov daleč. V zgornjem delu izpahnjena, v drugem delu pa zlomljena roka in rane na čelu so bile posledice nesreče. Oče se zdravi zdaj v celovški bolnišnici. — Večjo srečo v nesreči je imel pred poldrugim mescem Breznikarjev oče pri enakem delu. V jutru se je tudi on podal na drva. Kleččega pri delu na tleh je stisnil v nogo težek hloh tako, da si ni mogel pomagati. Zgodilo se je to že dopoldne. Klical je cel dan na pomoč, a gozd je gluha. Ko bi se oče imel vrniti zvečer domu in ga ni bilo, je seveda grozna slutnja nesreče napolnila domače. Šli so v noč očeta iskat. Precej oslavljen glas jih je pripeljal na kraj nesreče, da so mogli očeta rešiti in spraviti v dolino. Povrh vsega je cel dan nekoliko pršilo. Zdaj je oče že zdrav in si je že sam ogledal kraj trpljenja. Isto želimo tudi Močivnikovemu očetu. — Vse pa je še posebej pretresla nagla smrt skrbne in močne mlade Šimlovčeve matere. 12. t. m. je bil za njo dan posebno velikega dela. Peljala je tudi seno v oddajo v Svetno ves, vse pri najboljšem razpoloženju. Drugo jutro se zbudi ob pol štirih in še reče drugim v spalnici: „To noč sem se pa dobro spočila. Pa imamo še eno uro časa.“ Takoj nato začne težko dihati in izdihne. Možu in otrokom se obrača splošno sočutje. Kako že pravi Gospod? „Čujte torej, zakaj ne veste, kdaj pride hišni gospodar, ali zvečer ali opolnoči ali o petelinjem petju ali zjutraj...“ Mati je bila dobro pripravljena v izpolnjevanju materinskih in verskih dolžnosti.

Ferlach — Borovlje. Na svojem domu na Doleh pri Borovljah je umrl starostni rentner Boštjan Rabič. Doživel je visoko starost, 80 let. Pred štirimi leti je obhajal svojo zlato poroko, kar je v našem kraju izredna redkost. Bil je vedno mirnega značaja in povsod priljubljen. Najbolj značilno je bilo pri rajnemu, da je opravljal celih 50 let mesto oskrbnika in mežnarja pri cerkvi sv. Jožefa na Doleh, za katero je tako skrbel da si te kapelice brez njega skoraj nisi mogli misliti. Pokopan je bil ob izredno velikem številu pogrebcev dne 16. t. m. na domačem pokopališču. V globokih besedah se je poslovil od rajnega ob odprtem grobu č. g. Milonig in ga slikal kot vzor moža, ki je v kljub letom vedno našel še čas in čez pol stoletja prav po očetovski skrbel za lepo zgodovinsko kapelico.

St. Kanzian — Škocijan. V torek 12. t. m. smo pokopali pd. Štukovega očeta Luko Hoisl. Dolga leta je bil rajni župan škocijanske občine. Daleč naokoli je slovel kot strokovnjak za zdravljenje živine. Njegov ugled je izpričal pogreb, katerega so se udeležili predvsem gospodarji iz vse okolice. Cerkvni zbor je očetu zapel na domu in grobu. G. župnik so v nagrobnem govoru omenjali, da je bil rajni pravi kmet od nog do glave in da ga bo pogrešala domača hiša in cela občina. Materni besedi je ostal zvest do svoje smrti. Večni mu mir, zaostalim izrekamo sožalje!

Wiederndorf — Vidra ves. V soboto 9. t. m. so odšli v večnost pd. Dijentišev oče Jurij Maček. Dosegli so dobrih sedem križev. Njihovega pogreba se je udeležila množica gospodarjev iz vse okolice, kajti ranjki oče so

sloveli kot dober gospodar in zaveden Slovenec. Na grobu so očetu govorili preč. g. dekan in omenjali njegovo dobrotljivost napram Cerkvi in ubogim in postavili ranjkega značajnost v vzgled navzočim gospodarjem. Pevci so se zvestemu prijatelju slovenskega petja oddolžili z žalostinkami na domu in grobu. Dijentiševa družina je letos hudo prizadeta: Veliko noč so praznovali v družini še stara mama, mlada gospodinja in sedaj umrli stari oče. Po dobrem polletju pa je ostal doma le še mladi gospodar s šestimi otroci. Naj žalostne zaostale tolaži zavest kmalošnjega svidenja z rajnimi, v večnost odišlim pa daj Vsemogočni večni mir!

Ostali drobiž. Čevljarjem je naročeno, da stavijo usnjate podplate pri nujni popravili na razpolago predvsem vojnim invalidom, potem pridejo na vrsto osebe, ki imajo mnogo potov. — Kmetici Jožefi Stangl v Delji vesi pri Zrelcu je krava z rogom izdr-la oko. — Pri Grabštanju so potegnili iz Drave truplo neke žene iz Svetne vesi, ki je izginila z doma pred dobri-mi 6 tedni. — 25 letnega zidarja Fran-ca Frey-a je prišla celovška policija v nekem lokalu, pa je med eskorto streljal na policista in nase ter sebi in njemu prizadejal težke poškodbe. — Ponavljamo odredbo, da je prodaja mehkih in trdih drv do 5 metrov neposrednim konzumentom svobodna. Tudi nakup drv po posestnikih, kajž-larjih in zasebnikih je svobodno dovo-ljen, vendar mesečna uporaba ne sme presežati 1,5 kub. metra. — Celovški nadžupan je odredil enkratni obvezni nakup podganjega strupa za vse mesto. 2. december je dan uničevanja podgan.

Menjava poslov v kmetijstvu.

Koncem leta so običajne menjave poslov v kmetijstvu. Načelno velja, da je treba za ukinitve delovne pogod-be med poslom in gospodarjem pri-stanka pristojnega delovnega urada. Vendar ta pristanek ni potreben v dveh slučajih: a) če sta se gospodar in posel medsebojno zedinila o razre-šenju delovnega razmerja ali b) če se je delovna pogodba glasila na dolo-čen čas in je ta že potekel. Kjerkoli pa se predvsem glede druge točke po-javijo nejasnosti ali nesporazumljenja, se bo gospodar obrnil na delovni urad in zaprosil za objasnilo. Posel, ki ga je gospodar odpustil po medsebojnem sporazumu, se mora takoj javiti svo-jemu delovnemu uradu, ki mu odkaze novo mesto. Proti odlokom delovne-ga urada ni predvidena možnost pri-tožbe, vendar se prizadeti lahko pis-meno ali osebno oglašijo pri uradu, če menijo, da se jim je zgodila kaka krivica. Zgoraj omenjeno velja tudi za inozem-ske posle izvzemši delavce in delavke iz bivše Poljske. Kdor hoče odpustiti posla iz bivše Poljske, si mora oskr-beti dovoljenje delovnega urada v vsa-kem slučaju.

Par za smeh.

Razgovor o majoranu. Beti je prišla k svojemu Mirku: „Moram te prav ne-umno nekaj vprašati, Mirko.“ — „In kaj?“ — „Kaj je pravzaprav majo-ran?“ — Mirko nevoljno: „To boš ti s tridesetimi leti.“

Dobra razlaga. Primik ima rdeč nos. Pa ga dregne sosed Kovač: „Kako se tvoj nos rdeče sveti!“ — „Včeraj me je pičila muha.“ — „Najprej je bržko-ne padla v vinski glažek.“

Škoda truda. Mlada gospodična sreča pijanca, ki premišljeno, meri ce-sto in se opoteka. Prestrašena se mu hoče umakniti v velikem loku. Ta jo opazi, začne mahati z roko in jecljati: „Kar počakajte, . . . gospodična . . . bom . . . že jaz . . . naredil . . . ovvi-nek.“

Nasekan. Joža je čudno nevoljen, kot bi ga bila pičila huda muha. V družbi tovarišev sedi in zamišljen zre v časopis. Eden kolegov ga vpraša: „Ti, koliko je ura?“ — „Devet bo! Zapomni si že vendar in ne vprašuj me venomer!“

Cena. Gospodarju se je pokvaril njegov motor. Vpraša monterja: „Ko-liko bo stala reparatura mojega stro-ja?“ — „Kaj pa je pokvarjenega?“ — „Ne vem.“ — „Kakih 50 mark.“

Nase gospodarstvo

O pitanju.

Vsi vemo, da je prašič žival, ki je naravnost ustvarjena za to, da iz krompirja, pese, otrobov napravi meso in zlasti dragoceno slanino. Glejmo, da bomo svoje prašiče letos dobro izredili in pravilno krmili, da bo iz domače krme veliko mesa in slanine.

Uspeh pri pitanju bo odvisen najprej od prašiča samega. Ta se bo dobro redil, oni slabo. Vzrok ni toliko v pasmi, nego v rodu, iz katerega prašič izvira. Kolikor toliko nam pove tudi oblika živali ali se bo dala dobro pitati. Prašič z dolgim, širokim in globokim trebuhom bo mogel po vsej verjetnosti krmo dobro predelati.

Ko prašiča krmimo, mu ne dajajmo hrane preveč razredčene na vodi. Iz vode ne bo mesa, ne slanine. Preobilna voda otežuje prebavo. Bolj bo hrana zalegla, če ne bo veliko vode vmes. Zato jo pokladajmo kvečjemu nekoliko ovlaženo, ne pa v obliki juhe. Da ne bodo žejni, naj bo prašičem vedno na razpolago pitna voda.

Kaj bomo pokladali? Kar smo doma pridelali, zlasti krompir in peso, kot priboljšek pa otrobe, ribjo moko in posneto mleko. Kot glavno hrano pokladajmo krompir, ki ga dobro umijemo in nato parimo v parilniku. Pariti ga je bolje ko kuhati. Še bolj zaleže, ako smo parjen krompir skisali v jamah. Krompirja dobiva prašič kolikor hoče, tako da se ga naje do sitega. Krompirju primešamo za enega prašiča dnevno še prgišče ovsenih plev ali senene rezanice, kar napravi krmo lažje prebavljivo. Da bo pa krma res zalegla, je treba dodati še priboljšek. Najbolj primerna je za to ribja moka, ki jo vsaj deloma lahko nadomestujemo s posnetim mlekom. Brez ribjega olja in posnetega mleka traja pitanje mnogo več časa. Ne pozabimo tudi na klajno apno.

Dnevni obrok za enega prašiča bi bil tedaj sledeči:

Krompir do sitega (s prgiščem ovsenih plev in 20 g klajnega apna.); 250 g ribje moke (ali 150 g ribje moke in 2 litra posnetega mleka).

Če uporabljamo peso, dobiva prašič mešanico — pol krompirja, pol pese. Pese ne kuhajmo, temveč jo dodajmo zrezano parjenemu krompirju.

Otrobi so za prašiče zelo priporočljive, ker jih dobro izkoriščajo. Če krmimo otrobe, bi bil obrok tale: krompir do sitega, 400—500 g pšeničnih otrobov, 200 g ribje moke.

Ko prašiče krmimo, pokladajmo najprej del parjenega krompirja, zmešanega z dodatki, ki smo jih našli. Teh dodatkov pa ne kuhajmo, ampak mešamo nekuhanje med parjen krompir. Ko je prašič to mešanico pojedel, dobi krompirja kolikor hoče, da se popolnoma nasiti. Vendar pa glejmo, da bo korito dve uri pred prihodnjim krmiljenjem čisto prazno. Pri tem krmimo trikrat dnevno, večkrat ni treba. Dalje moramo skrbeti, da bo hlev zraven, a brez prepaha. Toplota v hlevu naj bi bila med 12 do 15 stopinj Celzija.

Jasno je, da zgoraj navedene krmne obroke lahko izpopolnimo, če jim dodamo še to in ono iz domačih pridelkov. Prav bi bilo, če prašiče od časa do časa stehamo in če bi redno zapisovali koliko krompirja, otrobov in drugih krmil smo uporabili za pitanje, da si pridobimo dober vpogled in dragocene izkušnje v tej važni panogi našega gospodarstva.

Prepoved celovškega sejma za svinte. Celovski policijski direktor je z 16. novembrom odredil prepoved sejma za svinje in prašiče v mestu Celovcu. Prepoved je bila izdana vsled v okraju zabeleženih pojavov svinjskega ohromenja in je veljavna za nedoločen čas.

Za siguranje kmetijskih delavcev za novo leto. Drž. kmetijska organizacija bo do konca leta dostavila vsem gospodarjem posebne formularje, v katere vpišejo, koliko bodo rabili kmetijskih delavcev v novem letu. Formularji morajo biti do 3. januarja oddani. Podatki naj so točni in zanesljivi. Vzporedno s tem zbira taiste

podatke tudi delovni urad in tudi zanesljivost slednjih je brezpogojna. Gospodarji si morajo biti na jasnem, koliko delavcev bodo v novem letu rabili in da jih bo mogel posredovati izključno samo delovni urad.

Štrpacni čevlji za kmetijstvo. Štajerski in Koroški je odkazan večji kontingent močnih, za delo pripravnih čevljev. Kontingent pa ni tako velik, da si bo lahko vsak v kmetijstvu zaposleni zamogel oskrbeti svoj par, marveč bodo upoštevani le nujnejši slučajji. Za obutev šolske mladine je v teku posebna akcija, ki pa še ni dovršena.

Ohranimo čebele. Brez dvoma je tudi čebelarstvo gospodarska panoga, ki ji je mesto v prvi vrsti na naših domačinah. Z vsemi silami je treba delati na to, da spet zašume čebele na kmečkih domovih; v prvi vrsti pa je naša dolžnost, da preprečimo propad vsaj tega, kar je dosedaj čebelarstva še ostalo na kmetih. Ob taki usodni

letini, kakor je letošnja, ni druge pomoči kakor sklep: Ohranimo žival čez zimo! Naj niti en dober čebelni plemenjak ne pade čez zimo!

Priprava ovčjega mesa. Če hočemo, da bo ovčje meso okusno, ga moramo pravilno pripraviti. Predvsem moramo vedeti, da ovčje meso ne prenese, razen svoje, nobene druge maščobe, ne masti in ne zabele. Zato ga moramo kuhati ali peči z njegovo lastno maščobo, ki jo prej odrežemo od mesa. Kadar pečemo ovčje meso, ga moramo peči brez vode. Pri kuhi pa pridenimo samo toliko vode, kolikor je za juho nujno potrebno. Ovčje meso umivajmo samo v mlačni vodi, predno pečemo, pa odstranimo rdečkasto kožo.

Petersilj lahko ohranimo skozi celo zimo svež, če njegovo zelenilo sesekamo, pomešamo dobro s soljo in shranimo v glažu, ki ga s papirjem ali pa čepom zapremo. Na ta način ga pozimi ne bo treba več kopati na vrtu in na mrazu.

Zanimivosti iz vsega sveta.

Moderno strelivo.

Izdelava modernega orožja je kajpak vojaška tajnost, zato navajamo pri tem opisu streliva le splošno znana dejstva.

Letalske bombe imajo obliko koplje ali torpeda. One imajo velik moralni učinek, ker lahko zadenejo vse cilje na zemlji. Prvi so uporabljali letalske bombe Italijani v Tripolisu. Letalskih bomb je več vrst. Tako imamo rušilne bombe, zažigalne bombe, bombe, ki povzročijo umetno meglo in plinske bombe, to je bombe, napolnjene s strupenimi plini. Zažigalne bombe, ki naj povzročijo požare v skladiščih municije in orožja, v vojašnicah in vojni industriji, mečejo letalci v velikih količinah, ker vsaka ne zadene in vsaka tudi ne zažge. Bombe za povzročitev umetne megle zavijejo cele pokrajine v meglo in jo naredo nevidno. Zelo nevarno so plinske bombe. Napolnjene so z raznimi plini. Ko se razpočijo, se iz njih razširja plin. V sedanji vojni še ni bilo slišati, da bi se jih kdo posluževal. Rušilne bombe so napolnjene z raznim razstrelivom.

Morske mine imajo obliko krogle, napolnjene pa so prav tako z razstrelivom. Nekatero so zasidrane tik pod morsko gladino, druge pa prosto plavajo po njem. Tudi teh je več vrst. Nekatero eksplodirajo takrat, kadar se ladja dotakne majhnih rožičkov, pritrjenih na obodu. Druge zopet se razpočijo, kakor hitro vozi nad njimi kak ladja. Prosto plavajoče mine so se prvič pojavile v rusko-japonski vojni.

Torpedo je že nekoliko starejše in bolj znano strelivo. Prvič so ga izdelali l. 1850 ne kot strelivo, temveč kot sredstvo za poganjanje. Ko pa so iznašli leta 1864 ribiški torpedo, ki se giblje sam pod vodo proti določenemu cilju, je postal torpedo važno orožje. Torpedo je preстал ognjeni krst v japonski-kitajski vojni, ko so Japonci leta 1895 torpedirali dve kitajski oklopni ladji. Torpedo je podolgasto okroglo jekleno telo, 6 do 8 metrov dolgo in ima 35 do 53 cm premera. Na prednjem delu je top, zadaj pa ima majhna krilca. Spredaj ima tudi vžigalnik, ki vname strelivo, kadar zadene v cilj. Poganja ga propeler, pritrjen na repu.

Topovske krogle so bile najprej iz kamna in težke do 80 kil. Velikanski metalni stroji so potem povečali to težo do 1500 kg. Ti stroji so metalni tudi gorče bakle, žareče železo, celosode z gorečimi snovmi in zažigalne puščice. V začetku petnajstega stoletja so začeli metati že razbeljene železne krogle. Od leta 1500 so začeli uporabljati že bombo kot strelivo. Tej je sledila današnja topovska krogla.

Ročna granata je bila v malo drugačni obliki v rabi že v 16. stoletju. Narejena je bila iz cevi, v kateri se je nahajalo strelivo. Prižigali so jo z vžigalno vrstico. V 17. stoletju so izdelovali že iz litega železa 1 kg težke granate. Te so metalni „grenadirji“ v sovražne vrste. V vojnah leta 1864, 1866 ter 1870/71 jih sploh niso upo-

rabljali. V poštev so prišle šele v rusko-japonski vojni, zlasti pa v svetovni vojni. Razdalja za met ročne granate znaša 30 do 50 metrov.

Konec julijanskega koledarja. Te dni je sklenil sveti sinod v Antiohiji, da bodo opustili julijanski koledar in uvedli gregorijanskega. S tem je veliko delo Julija Cezarja prenehalo veljati tudi v Antiohiji, ki je štela kot zadnja dežela nasvetu čas še vedno po julijanskem koledarju. Kakor je znano, je znašala razlika med julijanskim in gregorijanskim koledarjem 13 dni. V Rusiji so odpravili julijanski koledar leta 1917, v jugoslovanski in romunski pravoslavni cerkvi l. 1919, dočim so se odločili Grki šele l. 1923 za gregorijanski koledar. Novo štetje je sedaj sprejela tudi Antiohija, eno najstarejših krščanskih središč.

Ribje olje bo lahko služilo za jedila. Norveški kemik Haugen Lyshol je po dolgotrajnih poizkusih iznašel postopek za čiščenje in prenavljanje ribjega olja. Z novim postopkom bo dobilo ribje olje prijeten okus. Doslej so ribje olje izvažali v velikih količinah iz Norveške kot zdravilno sredstvo, zanaprej pa bo ostalo v državi in bo nadomeščalo jedilno olje, ki so ga uvažali iz južnih krajev.

50.000 funtov na žensko glavo. Japonske oblasti so razpisale na živo ali mrtvo glavo kitajske vohunke Yang-Hui-ming izredno nagrado. Imenovana Kitajka je znana že izza bivše vojne. Odrezala si je lase, nadelala si moško obleko in posrečilo se ji je prodreti v sovražnikove vrste. Kitajskemu poveljstvu je pošiljala važna sporočila. Japonci jo krčevito iščejo v vseh mogočih krajih, a je doslej še niso mogli izslediti.

Meščanka — svinjska pastirica. Erdevik se nič ne loči od drugih krajev v rodoviti Slavoniji in tujec, ki pride v te kraje, ne bo v bogati naselbini našel nobenih posebnosti. Žitna polja valovijo v vetru. Zvečer zadoni rog in tujec ves začuden vidi, kako vitka, visokoraščena žena z dolgim bičem v roki žene debele svinje s pašve v hlev. Ženine oči so velike in plemenite poteze obraza obdajajo gosti svetli lasje. Žena nosi mestno obleko in po njenem obnašanju se pozna, da je svoj čas bivala v mestu. Poleg žene stopa na bergljah orjak po postavi. Ida Web, tako se je glasilo deklško ime svinjske pastirice, je bila hčerka bogatega Amerikanca. Pred mnogimi leti je spoznala Konrada Animiča, ki se je kot navaden delavec izselil v Ameriko. Oba sta se zaljubila na prvi pogled. Njuna ljubezen je bila tako velika in čista, da sta premagala vse težave in po mnogih bojih postala zakonski par. Spočetka sta preživela lepe čase, pozneje pa ju je doletela nezdoda za nezdodo. Konrad je prišel pod motorni plug in dasi je okreval, ni mogel ničesar več delati. Nato je spraval bančni polom zakonski par ob ostanek premoženja. Konrad se je odločil, da se s svojo ljubljeno ženo vrne v domovino. Toda

njegovi stari prijatelji so pomrli in Ida je morala prijeti za pastirsko palico, da si zasluži svoj vsakdanji kruh. Vendar pa je junaška žena hvaležna usodi, da more skrbeti tudi za svojega moža.

Življenje nad oblaki. Odkar se dviga človek dan za dnevom z letalom v zračne višave, se vedno bolj privaja življenju nad oblaki, ki je polno zanimivosti in nevarnosti. Predvsem se mora letalec zavarovati pred mrazom, kajti temperatura pade približno na vsakih 1000 metrov za 6 stopinj. Razen tega čuti letalec pomanjkanje kisika in posledice vedno nižjega zračnega pritiska. Nižji zračni pritisk ohromi delovanje vseh organov, v glavi in v ušesih pa povzroči bolečine. Do teh pojavov pride v višini nad 4500 metrov, kjer se pričinja nevarni pas. Mišice odpovedo tako, da najmanjši trud povsem izčrpa letalca, ki bi ne mogel krmari letala, če bi ne imel v zalogi kisika. Najbolj je prizadet centralni živčni sistem in prav ta obvladuje delovanje mišic. Zato se letalci utrjujejo in prilagojujejo velikim višinam s tem, da hodijo po gorah in da mnogo trenirajo, razen tega pa jemljejo s seboj kisik.

Prošnja modrijanova. Ko je bil mogočni makedonski car Aleksander Veliki na svojih zmagovitih pohodih, je prišel nekega dne z veliko vojsko do mesta Lampsak. Hotel je zavzeti mesto in ga popolnoma uničiti. Ko je razporejal dele svoje vojske za napad, je prišel iz mesta slavni modrijan Anaksimion, ki je bil nekoč učitelj mladega Aleksandra. Aleksander Veliki je takoj spoznal namen Anaksimovega prihoda. Vedel je, da ga bo prosil, naj ne napade mesta. Ne da bi čakal na Anaksimove besede, je rekel: „Prisezem Ti, dragi Anaksimion, da ne bom ustregel nobeni tvoji prošnji.“ Ko je filozof videl, pri čem je, se je carju globoko priklonil in rekel: „Mogočni car, prosim te, da razrušiš to mesto do temeljev.“ Car Aleksander Veliki je takoj spoznal, da ga je zviti učenjak premagal. Držal je dano besedo in ni razrušil mesta Lampsak.

Razloček. Francoski pisatelj Voltaire je bil tako predrzen, da je celo za kraljevo mizo vihal nos nad jedmi, ki mu niso bile všeč. „Verjemite mi, gospod,“ mu je nekoč rekel kralj, „na bojišču sem bil pogosto zadovoljen s suho skorjico kruha.“ — „Že mogoče, Veličanstvo,“ mu je odvrnil Voltaire, toda takrat pač niste bili kraljev gosti.“

V gledališču. Nedavno sem bil v gledališču, kjer so podajali znamenito Wagnerjevo opero „Lohengrin“. Poleg mene sta sedeli dve čedno oblečeni meščanki. Med igro se v nekem prizoru pokaže tudi velik labod, vprežen v zlat čoln. Tedaj dregne moja soseda prijateljico in jo vpraša: „Koliko je v tem tednu margarine?“

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. — **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. Veljavna je inseratna tarifa 1.

Zastopnike

ozir. zastopnice, zmožne jugoslovanskih jezikov, iščemo. Razven provizije nudimo stalno plačo in delovno premijo. Pismene ponudbe je nasloviti na: „Mittelstandshilfe“ Krankenversicherungsanstalt A.-G., Dortmund, Landesdirektion Ostmark, Wien, I. Kärtnerstraße 44. (39)

Zahvala.

Povodom smrti našega dragega očeta in starega očeta

Jurija Maček,

pd. Dijentiševga očeta v Vidri vesi, se tem potom iskreno zahvaljujemo vsem pogrebem in pevcem, predvsem pa preč. g. dekanu Brandstätter-ju za tolažilne besede na grobu, č. g. Stefanu Messner-ju in vsem ostalim, ki so z rajnim očetom in z nami v težkih urah sočustvovali.

Rajnega očeta hočemo ohraniti v blagem spominu.

(40) **Dijentiševa družina.**